

Megjelen minden vasárnap. Előfizetési ár : egész évre 6 frt., félévre 3 frt.

A szegény leány.

— Elbeszélés. —

(Folytatás.)

IV.

Vasárnap van. —

A széplaki templom tornyának harangjai megkondultak s ünnepélyes hangokkal hívják a jámbor lakosokat Isten házába, s az emberek hosszú sorban ballagnak mindenfelől díszes öltözetben az egyház felé. Az éneknek vége, az orgona elhangzott, és a lelkész megható szavakkal szól a feltámadásról, az örökéletről és a halálutáni viszontlátásról. — Néma csendben hallgatja a gyülekezet tisztelt lelkésze szavait, de néha halk zokogás szakítja félbe az ünnepélyes csendet, mely egy kis leány kebléből látszik kitörni, kinek mély gyászruhája mutatja, hogy valami nagy, keserű veszteség érte őt. Ki ne ismerne szegény kis Fáni barátnőnkre, ki, a biró mellett ülve, a szép prédikációt hallgatja. Lassankint mennyei vigasz ereszkedik mélyen megszorodott szívébe.

A lelkész végre megáldja hiveit; az orgona újból átzeni a templomot hatalmas

hangjával, és az ájtatos gyülekezet lassankint elhagyja az egyházat.

A templom a jó karban tartott temető közepett áll; a holtaknak hű őre, és áldásteljes vigasztalója az élőknek. — Békésen állnak ott sorban a sirhantok, szerető kezek által gondosan ápolva. — Ott látjuk a birót kis védenczével egy új sir felé menni, mely a templom közelében két fűzfa árnyában van felhantolva. Fánika ott letérdel, forró imát küld a mennyei atyához s fogadást tesz, hogy soha sem feledkezik meg édes anyja jó tanításairól, s végre megvigasztalva, megnyugtatta emelkedik fel anyja sirjáról.

Fánika most bucsut vett a drága sirtól; ma a városba utazik, hol új otthont fog találni. A temető kapuja előtt áll az öreg János a kis kocsival; Kata néne is ott áll, bucsut veendő a kis leánnytól.

A biró a kocsiba segíti Fánikát, aztán ő is felül, meglegyinti a fakót az ostorral, s a koci tova gördül. Kellemes, s a kis leány számára igen tanulságos beszélgetés közt értek P... városba. A biró megmutatta Fánikának nagynénje díszes, nagy házat, mondván:

— Félóra múlva, gyermekem, ismét ide jövök, addig elvégzem teendőimet. Itt ezen a helyen foglak várni, hadd tudjam meg látogatásod eredményét. Isten veled! —

Még egyszer nyájasan köszönt neki s a kocsi elrobogott, s Fáni elhagyottan, szomorun nézett utána. Lassan közeledék a nagy házhoz s vonakodva fogta meg a csengetyűt, — hangosan megcsendült az. — Fáni megijedt hangjától; az a nagy ház oly büszkén, oly hidegen nézett rá csillámló tükrablak-szemeivel. Nemsekára kinyílt a kapu, s egy igen czifra szobaleány kidugta fejét, megvetőleg végigtekintve a kis leányon, mert Fánika gyászruhája, habár tiszta, de mégis csak durva kelméből volt.

— Mit akarsz? — kérde a cseléd durván.

— A méltóságos bárónővel szeretnék beszélni, — viszonzá a leányka félénken.

— Ugy, a méltóságos asszonynyal akarsz beszélni? Azt hiszed, ő akárkinek szolgálatára áll, nemde? Mondd meg nekem, mit akarsz, s én majd elmondom ő méltóságának.

Fáni viszonzá, hogy ő csak személyesen szólhat a bárónővel.

— Hát ha nekem nem mondhatod meg fontos titkodat, akkor jöjj el máskor. A bárónőnek ma nincs ideje veled beszélni, — mondá a komorna gunyosan, s már be akarta csapni az ajtót.

Fáni szemei könnybe lábadtak. Mit tegyen ő?! Gyorsan levette a keresztet nyakáról, anyja utolsó adományát, s a komornának nyújtá, remegő hangon szólván:

— Itt van e kereszt, adja át a méltóságos asszonynak, ha meglátja, akkor bizonyára szólni fog velem.

Bámulva és kíváncsian vette el a durva cseléd az egyszerű ékszert, s Fáninak azt mondá, hogy várjon. Nehány percz múlva — a szegény leány azt hívé, hogy hetek voltak — visszatért a leány, s felszólítá Fánikát, hogy kövesse.

Mennyire bámult Fáni, midőn a ház belsejébe lépett. Magas, szobrokkal diszitett előcsarnok széles, drága szőnyeggel leterített lépcsőre vezetett, mely ismét egy előterembe vitt, honnan pompás szobasor nyílt, melynek végén a bárónő hálósobájába értek. A leggyönyörűbb festvények, pompás tükrök és butorok bámulattal tölték el szeméit; még ő soha sem látott annyi fényt.

Végre a bárónő szobájához értek, a komorna kinyitá a szárnyas ajtót, mondván:

— Itt van a kis leány, méltóságos asszony!

— Jöjj közelébb, kis leány, — szólalt meg egy hideg, büszke hang, — és te, Lujza, elmehetsz, egyedül akarok maradni a gyermekkel.

A bárónő nyugágyon hevert s olvasott. Fánikára függeszté szeméit s hevesen ismétlé parancsát, hogy közelebb jöjjön, mert a szegény leány még mindig az ajtónál állt. Félénken közeledett most a bárónőhöz, ki szigorú hangon kérde:

— Hogyan jutottál ezen keresztnek birtokába? — de bensejében azon sejtelem támadt, hogy kitagadott nővérének gyermeke áll előtte.

— Édes anyám adta nekem, — viszonzá Fánika. — Haldokolva szóla hozzám: Menj nővéremhez, halálom kiengeszteli őt. Mondd meg neki, hogy téged, egyetlen gyermekemet, szent örökségként küldelek neki. —

Könyek fojták el a kis leány hangját; újból érzé a nehéz, pótolhatlan veszteséget, mely őt érte. A bárónő egykedvű vonásai nem árultak el semmi szánalmat, sem részvétet. Nyugodtan parancsolá Fáninak, beszélje el neki anyja életét és halálát. Fáni könyek közt elbeszélte, a mit mi már tudunk.

— Anyád — szóla a bárónő hidegen — önmaga készítette szomorú sorsát. Szülőink akarata ellen cselekedett s engedetlensége által kitöröltette magát szívéből, úgy mint az enyémből is. — Hogy hínak és hány éves vagy?

— Nevem Fáni s tizenhárom-éves vagyok.

A bárónő viz-ga tekintettel szemlélte egy ideig a kis leányt, aztán mondá:

— Te az én házamnál fogsz maradni. Nekem is van egy leányom, annak játszótársa lész; ő annyi idős, mint te. Az én Ilonkám beteg, nagyon beteg, — ekkor mélyen felsohajtott. — Légy türelmes és engedékeny s teljesítsd minden ohajtását. És azt tartsd meg jól az eszedben, én a te számodra csak „méltóságos bárónő“ vagyok. Senkinek sem szabad rokonságunkról tudni, a míg magam jónak nem fogom találni ezen titkot felfödözni. Hallod? Senkinek!

A büszke urnő csegetett s a komorna belépett.

— A kis leány a házban fog maradni s játszótársa leendő a bárónőnek. Készítsétek el számra a kis szobát a bárónő szobája mellett. Vidd el őt magaddal, talán éhen is lesz már.

Fáni meg akará csókolni a bárónő kezét, de ő hidegen visszavonta azt. Szegény bárónőnk csendesen követé a komornát. Kiün megkérte őt, engedje meg neki, hogy azon jó embert, ki őt ide hozta, egy pillanatra felkereshesse, mert kiün várja őt; Lujza kedvetlenül megengedte neki, hogy kimehessen.

A bíró már várva várta kis védenczét, ki végre kilépett a bárónő házából, és heves felindulással sirva borult nyakába.

— Oh, kedves jó bácsikám, vigyen el engem magával! A nagynéni oly szigorú és büszke, én nem akarok, nem maradhatok nála!

— Légy nyugodt, édes gyermekem, hiszen egészen magadonkívül vagy. Légy okos kis leány és beszéld el nekem, hogyan fogadott téged a bárónő.

A derék ember szívélyes vigasztalásának végre sikerült Fánit megnyugtanni, mire aztán szóról-szóra elmodta neki a bárónő és a közte folyt pártbeszédet.

— Kedves leányom, — szóla erre a bíró, — ne légy olyan levert. Nagynénédnek ugyan nincs szíve hozzád, hanem szerény, udvarias magaviseleted majd megnyeri szeretetét: s úgy fog rólad gondoskodni, mint édes anyád. Gondolj a szegény Ilkára, ki oly beteg, s minden gazdagsága mellett oly nyomorú; te vigasztalni s felderíteni fogod őt, te léssz jó angyala. Tudom, te örömet teljesíted ezen szép kötetmet. Légy bátor, Fánikám, ne csüggedj! Isten veled van mindenütt! — De ha nagynénéd háza még sem lenne maradandó otthonod, akkor jöjj hozzám; szívem, házam mindig nyitva áll számodra. — Élj boldogul, leányom, Isten oltalmazzon! —

A bíró gyorsan elhajtott, hogy ne mutassa, mennyire meg van hatva. Fáni visszasietett nagynénje házába. A kapu dörögve csapódott be utána, — s úgy volt neki, mintha örökre elvált volna az örömtől és boldogságtól.

V.

Fáni néhány nehéz napot élt át nagynénje házában, s még sok olyannak nézett elébe; mert a beteg Ilona nehéz próbára tette kis barátnőnk szelidségét és türelmét. Kedves olvasóink azonnal meggyőződnek róla. — —

A betegszoba a legnagyobb fényüzéssel és minden képzelhető kényelemmel volt berendezve; mindent tartalmazott az, a mi egy gyermek szívét megörvendeztetni. A leggyönyörűbb virágok díszíték az ablakot; drága és jó könyvek tölték meg a diszes állványokat, s a legszebb játékszerek heverték szerteszét a szobában. De mit ért minden kényelem, minden fény és pompa ezen gyönyörűségek urnőjének, ha az élet legdrágább kincsét nem bírta, — az egészséget!

Nyugágyon kinyujtva, fekszik egy vézna, kiaszott lény; keskeny arca fehér, mint a márvány, s mély barázdák vonulnak végig rajta, melyeket a fájdalom és kedvetlenség vésett; s a kis fej inkább egy elaggott nőhöz, mint egy 13-éves leányhoz hasonlít. Ilona nem viselé nehéz sorsát megadással és türelemmel. Azt hitte, neki joga van roskedvűnek és szeszélyesnek lenni, mert évek óta a betegágyhoz volt bilincselve. S anyja még megerősíté őt ezen hitében, mert ő is mélyen érzé a szörnyű szerencsétlenséget, hogy egyetlen leánya nem élvezheti az élet örömeit, hanem ily nyomoruságosan kell sinlődnie; ő nem korlátolta soha szeszélyeit, s így a cselédség közül sem mert senki valamit ellenére tenni. Mindnyájan vakon engedelmekedtek.

— Fáni! — kiáltá Ilona bágyadt hangon, — jer, olvass fel nekem egy mesét. Ezt itt: „A királyleány és a rabló.“ —

Fáni gyorsan ágyához sietett, leült egy zsámolyra s felolvasta a kívánt mesét, de alig olvasott néhány sort, midőn Ilona indulatosan beleszólt:

— Milyen nagy hangon olvassz te megint! Azt hiszed, siket vagyok? Ha oly durva hangon beszélsz, akkor nem bírom kitartani.

— Bocsáss meg, Ilonkám, — viszonzá Fáni szeliden, — majd halkabban olvasok, — s halkabb hangon kezdé újra.

— Igazán, te szenvedhetlen vagy! Sem-

mit sem tudsz még, csak felolvasni sem. Hogyan suttogsz, alig lehet egy szót megérteni!

— Édes Ilonkám, úgy látszik, te nagyon roszul érzed magad; tán jobb lesz, ha nem olvasok tovább.

— Bizony jobb lesz, ha hallgatsz. Te nem fogod fel, mennyit szenvedek én, mert különben eltalálnád a hangot. Igazítsd meg a párnámat. Jaj, milyen ügyetlen vagy! Ne légy olyan hirtelenkedő, gyors mozdulataid idegessé tesznek engem!

Fáni oly csendesen és nyugodtan mozgott, s a leggyöngédebben igazította meg a párnát a beteg feje alatt.

— Milyen durván fogsz te mindenhez! Hiszen lehetetlen így feküdnöm! Akármicsoda parasztleány ügyesebb lenne, mint te. Menj, menj, majd megigazitom magam. Nem hallod? Menj el! — és hevesen ellökte szegény ápolónőjét.

— Kedves Ilonkám, ne haragudjál. Lásd, én olyan örömet tennék mindent ohajtásod szerint, ha csak egy piczivel türelmesebb lennél.

— Hát én türelmetlen vagyok? Valóban szeretném látni, ki lehetne türelmes a te ügyetlenséged mellett! Különben lehetnél több elnézéssel is irántam; mert senki nem mutatna több türelmet, ha úgy szenvedne mint én.

— Szervedésed csakugyan igen nagy, hanem mégis boldogabb vagy, mint sok más beteg. Édes anyád van, ki téged a legfőbbban szeret s rólad gondoskodik; ő gazdag, s minden ohajtásodat teljesítheti, min-

den lehető könnyebbitésben részesít. — Azon kis házikóban, melyben boldogult anyámmal laktam, még egy másik szegény özvegy élt gyermekével. Az igen beteg volt és szegény anyja nem ápolhatta őt, nem adhatott neki semmi kényelmet. És a kis leány mégis bátran türt; oh angyal volt ő már itt a földön. Soha sem mutatott szomorú vagy kedvetlen arcot, mindig derült és vig volt, s megadása és türelme által vigasztalta a boldogtalan anyát.

— Szegénynek lenni, betegnek lenni, ápolás nélkül, — megvallom, az sok — igen sok. Ne neheztelj rám, Fáni, megkísérlem indulatosságomon uralkodni, megadással türti, a min változtatni nem lehet; hanem attól tartok, nem lesz erőm hozzá.

— Fordulj csak bensőleg a menygyei atyához, Ilonkám, ő fog neked erőt adni. Isten a szeretet; a ki hozzá fordul, azt megvigasztalja.

A komoly párbeszéd jó hatást gyakorolt Ilonkára; csendesebb, türelmesebb lett. Hanem ez nem tartott sokáig;

mert fájdalmai, szenvedései fokozódtak, s elfeledtették vele a jó szándokot, és nem sokára megint a régi szeszélyes, gyötrő beteg lett, és Fánikának ugyancsak bő alkalma volt magát a türelemben és szelidségben gyakorolhatni.

(Folytatása következik.)

„Az alföld“-höz.

Az alföld.

Végtelen rónaság, szabad élet képe,
Hol még a madár is szárnycsattogva repdes;
Semmi sincs oly drága, mi elődbe lépne!
Kies területed nékem igen kedves!
Bájosan mosolyog az égbolt feletted,
Nem maradhat a szív hidegen melletted!

Távolban feltünik egy legény alakja,
Bokros paripáján széleseben vágat;
Félrecesapva fején kokrétás kalapja
S göndör, sötét haja vet rá hosszú árnyat.
Ez elvadult legény a puszták betyárja,
Szellő lován a tért, mint a szél bejárja.

Bár nem lakom benned, kedves vagy te nékem!
Oh mert az én szívem ég a szabadságért:
Vágyaimat gyakran nem tarthatom féken,
Annyira epedek szabad szép rónádért!
A messzeségből is szívből üdvözöllek,
Mert a bájos élet zománczát lehelled!!

F. Erzsi.

Falada.

(Mese. — Két képpel.)

Volt egyszer egy öreg királyné, ki nagyon böles és mindenféle búbajos dolgokban jártas vala; ő sok titkot tudott és ismerte az ásványok és füvek erejét. Egyetlen leánya volt, s ez gyermekéke óta egy királyfinak vala eljegyezve. — Midőn már eladóleány lett, így szólt a királyné hozzá:

— Leányom, Isten veled! Arra én már öreg vagyok, hogy elkísérjelek; már nem bírok lovon ülni. Hanem a magaméból adok neked s mindig nálad leszek, hogy oltalmazalak. Nézz ide, e kis vászondarabon van három csepp az én véreimből; vérem az, mely egykor téged táplált s mely szívemben értted dobog. Őrizd meg jól e gyolcsdarabot. A mig azt magadnál tartod, én is nálad vagyok s megovhatlak minden bajtól, mely tán érhetne.

A királyleány keblébe rejté a gyolcsdarabot s nehéz szívvvel bucsut vett anyjától.

Az öreg királynénak volt egy jó paripája, különös nemesvérü fajból való; Falada volt a neve s úgy tudott beszélni, mint az ember.

Ezt a hü paripáját megnyergeltette, fel-

kantározta pompás szerszámmal, bibortakaró volt a nyeregre terítve, ezen kellett a királyleánynak lovagolnia. Aztán egy fakó lovat is megnyergeltetett a komorna számára, ki a királyleányt elkísérendi.

A királyleány a legdiszesebben felöltözött s királyi ékszereit is feltette, homlokán széles, gyémánttal, smaragddal kirakott aranykarika ragyogott, mely térdig érő gyönyörű aranyfürtjeit fején összetartá. Midőn már a nyeregben ült, anyja még utána kiáltott:

— Őrizd meg jól azt, a mit neked adtam!

— Megörzöm édes anyám! — felelt a leány; és a királyné most a komornához fordult s így szóla:

— Menj, és légy hü cselédje leányomnak, szolgálj neki tisztelettel, becsülettel, mint urnődnek! —

És a komorna felelé: „Hüségesen fogok szolgálni felséged leányának!” — Hanem szive tele volt alattomosággal és hamissággal.

S úgy hagyták el a királyi udvart, az egyik a pompás Faladán, a másik a fakón lovagolva.

Midőn már dél felé járt az idő s a nap hevesen sütött, a két leány egy pusztán lovagolt keresztül, és a királyleány nagyon megszomjazott, és epedett egy korty friss viz után. Végre estefelé egy szép forráshoz értek, és a királyleány mondá a komornának:

— Szállj le és meríts nekem vizet.

De a komorna nem engedelmeskedett s daczosan felelé:

— Mivel meritsek, ha nincs serlegem? a ki szomjazik, igyék a forrásból.

A királyleány szerény lelkü volt s leszállt, — de midőn a forrásra hajolt, hogy igyék, kiesett kebléből a gyolcsdarab, anyja vérével megföstve, s a forrás habjai hirtelen felzúdultak, zajlottak és — a gyolcsdarab eltűnt. Ekkor sirt és jajgatott a királyleány, de a komorna gunyosan nevetett, s midőn ismét lóra akart ülni, mondá:

— Faladára most én ülök, te lovagolhatsz a fakón! —

A királyleány szó nélkül felült a fakóra, nem is gondolt semmivel nagy bubánatában, elvesztvén anyja adományát s jelenlétét.

Midőn egy darabig tovább lovagoltak,

egy nagy erdőbe értek; ekkor így szóla a gonosz komorna a királyleányhoz:

— Ha életed kedves, akkor szállj le és vedd le diszruhádat, add nekem királyi ékszeredet, s vedd fel az én szolgálai ruhámat. Ezentul én leszek a királyleány, te meg szolgálni fogsz nekem.

A királyleány ezt nem akará tenni; de miután édes anyja oltalmát elvesztette, a gonosz cseléd hatalmában volt, ki erősebb lévén, öt erőszakkal megfosztotta királyi diszétől, s azon esküre kényszeríté öt, hogy senkinek sem fog szólni a történetkről, mert különben megöli öt, bármikor és hol legyen is az.

És a királyleány megesküdütt, hogy senkinek sem fog szólni, és megesküdütt fára és füre, szélre és vízre, égre és földre. Ezután fel kellett öltöztetnie a komornát saját diszruhájába s aztán hátul ügetett utána a fakón, míg a király palotájához értek.

Midőn az öreg király a komornát megpillantá egész királyi diszben, gyönyörű paripán ülve, azt hitte, hogy ő a királyleány, s nem is nézett a másokra; odavezette fiát, s bemutatta öt a gonosz cselédnek. Másnap aztán meghitták a vendégeket, s nagy fényvel megtartották az eljegyzési ünnepélyt.

Hanem a gonoszlelkű komorna attól tartott, hogy a jó paripa, Falada, majd szólni fog és elárulja gaztettét, ezért így szóla hizelgő hangon az öreg királyhoz:

— A paripa, mely engem ide hozott, már nagyon öreg, anyám csak azért tartotta eddig, hogy még ezt a szolgálatot megtegye; kérlek, szurasd le öt, ne egye hiába a zabot, ezentul én csak völegényem lovain akarok lovagolni.

És a hüséges jó Faladát leszurták, megnyuzták, húsát megették sz ebek és hollók, s fejét a kapura szögezték a baromfi-udvarban.

Máskor ismét így szólt a gonosz komorna a fiatal királyhoz:

— Kedvesem, azon leány, kit magammal hoztam anyám házából, gonosz, ledér teremtés, én nem akarom öt közelemben türni. Hadd szolgáljanak nekem házad cselédjei, az idegen leány meg legyen baromfi-felügyelő, arra való leginkább.

És így a szegény királyleányt a baromfi-

udvarba utasították, hol egy roskadt kunyhóban lakott, ott ápolta, etette a baromfit s minden reggel segíté a libapásztornak a nagy liba- és pulyka-falkát kihajtani a mezőre; ez a libapásztor piszkos, borzas gyerek volt, kit Ferkónak hittak.

Midőn reggel kihajtották a falkát a kapun, akkor mindig felnézett a királyleány a lófejre s mélyen felsohajtvá mondá:

„Ah Falada, miért kell itt függőd!” —

És a lófej szája kinyilt és mondá:

„Oh, királykisasszony,
Miért vagy libapásztor,
Ha édes anyád azt tudná,
Bujában szörnyet halna!”

Igy volt az mindennap, midőn a királyleány a kapun kiment; kün a legelőn volt egy nagy kő, arra leült, levette a kendőt fejéről, s fésülte, fonta aranyhaját. Ferke látta egyszer, hogyan csillog és fénylik haja, midőn a nap rásütött, s kedve kerekedett egy fürtöt kitépni.

De midőn hajához nyult, a királyleány a körmére ütött a fésüvel, s miután annál inkább kapkodott haja után, ezüstcsengésű hangján kezdé dalolni:

„Szellő, szellő fujj,
Ferde kalapjához nyulj,
Hajtsa, kergesse,
Hadd csinosítsam magam
S fésüljem aranyhajam;
Királyi korona
Való arra.”

S rögtön forgószél támadt, elkapta Ferke kalapját, s míg ő utána futkosott, addig a királyleány befonta aranyhaját és bekötötte fejét piros kendővel. Midőn Ferke visszajött, pihegve, fáradtan, akkor már a királyleány elment.

Másnap reggel megint úgy történt, s úgy ment az négy-öt napig; a királyleány megint beszélt a lófejvel és az királykisasszonynak nevezte öt. És kün a mezőn megint felbontá aranyhaját, megparancsolta a szélnek, kapja le Ferke kalapját, s míg a borzas fiu a kalap után futkosott, addig ő megfésülte, befonta aranyhaját, s bekötötte fejét.

De a hatodik napon Ferke a királyhoz ment s mondá:

— Felséges király uram, én többé nem hajtom ki a libát a baromfi-ápolónővel.

— Miért? — kérde a király. — Mivel bántott meg téged?

És Ferke elbeszélte a királynak, hogy az az idegen leány bizony boszorkány lehet, mert minden reggel beszélget a lófejjel, mely a kapura van szegezve, és az „királykisasszonynak“ nevezi őt, a mezőn pedig aranyos haját fésüli és a szélnek parancsol.

A király ezen nagyon bámult; másnap reggel hajnalban felkelt s a királyfival együtt elbujt a kapu mögé, és csakugyan kallá az idegen leányt sohajtani:

„Oh, Falada, miért kell itt függőd!“ —

És a lófej felelé:

„Oh, királykisasszony,
Miért vagy libapásztor,
Ha édes anyád ezt tudná,
Bujában szörnyet halna!“ —

A királyfi ezután kiment a mezőre, le-
bujt egy bokor mögé s megieşte a király-
leányt, hogyan fésüli haját és parancsolja a
szélnek, hogy kapja el Ferke kalapját. De a
király legjobban bámulta aranyhaját és fé-
nyes szépségét, s magában gondolá, hogy ő
nem születethetett ilyen szegény sorsban.

Midőn a királyleány este hazahajtott a
falkát, és az udvarban épen etette a barom-
fit, a királyfi hozzáment megszólítá őt és
mondá, beszélje el neki bátran és őszintén,
milyen családból származik ő és mi történt
vele? Erre azt felelé a királyleány, hogy
nem szabad arról szólnia, mert nagy eskü-
vel kellett megfogadnia, hogy hallgatni fog;
ő megesküdtött füre fára, vízre szélre, égre
földre, s így senkinek sem mondhatja el
szomorú sorsát.

— Hát a tüzre is megesküdtél? —
kérdé a királyfi.

— Nem, a tüzre nem esküdtem, —
mondá a leány.

— Akkor tégy ugy, a mint én mondom
neked, — szólt a királyfi, — kényszerült
eskü nyomja a lelket, s miután embernek
nem mondhatod el bajodat, akkor mondd el
azt a tüznek, az meghallgat és segíteni fog
rajtad.

A királyleány úgy tett, a mint a királyfi
mondta, letérdelt a tüzhely előtt, melyen
vigan lobogott a tüz, s elpanaszlá annak
minden ügye-baját és a gonosz szolgáló
tettét, elpanaszlá neki nyomoruságát és hü
paripája halálát; hogy a másik örömben,
gyönyörben él, míg ő mezitláb jár szélben,
esőben, ez olyan szent igaz, mint hogy itt ég

a tüz, s csak a tiszta láng előtt tárja fel bús
lelkét, — csak annak mondja el, mint
nyomja kebelét a kényszerült eskü.

A tüz mindezt nagy figyelemmel meg-
hallgatta, de hallotta más is, — a királyfi
és az öreg király ott lesett a tüzhely mö-
gött, s most már tudták, melyik az igazi
menyasszony.

Másnap sok vendéget hittak és nagy la-
koma volt a királyi kastélyban. Egyszer
csak azt kérde a király fiának hamis arájától:

— Mi történjék azon eseléddel, ki ura
nevét és ruháját ellopja s annak helyét el-
foglalja? —

A gonosz hirtelen felelt:

— Hát az történjék vele, a mit érdem-
lett; akárhol fogják el, kössék szilaj lovak

farkára, hadd hurezolják halálra hegyenvölgyön, rónán pusztán végig.

Es az öreg király mondá:

— Igazat szóltál, hanem magadra mondtad ki az ítéletet, — úgy történjék veled!

Ekkor elsápadt az álnok cseléd és mentegetni kezdé magát, de az öreg király kiment, s bevezette a libpásztor-leányt kezénél fogva.

— Te gonosz teremtés — szóla a király a másikhoz, — te hűtlen cseléd, nézd, ez a te urnődnek igazi gyermeke. Te megloptad és gyötörted őt, szomorú sorsba döntötted s oka vagy a hűséges paripa halálának, úgy történjék veled, a mint magad mondtad! —

És csakugyan úgy történt, a gonoszlelkű komornát szilaj lovak halálra hurezolták; a királyleányt pedig ismét felöltöztették szép ruhába, királyi diszébe s most örömgönyörben megtartotta menyekzőjét a fiatal királylyal, ki olyan fátyolt ajándékozott a menyasszonynak, mely azon varázserővel bírt, hogy azt, ki viseli, láthatlanná tegye annak kívánságára.

Falada azon naptól fogva nem beszélt többet; de a fiatal királyné nagy tiszteletben tartá kiszáradt fejét, s intő jelül maradt a királyi udvar kapuja felett. — A királyi ház gyarapodott s nagy és hatalmas lett — és a fiatal királyné hosszú éveken át élt családjá körében megelégedetten és boldogan, mert jó és irgalmaslelkű volt. S így mégis áldást hozott rá anyja adományára.

Ez ama királyleány története, ki libapásztor volt s a pusztán fésülte aranyhaját; hanem azon a pusztán végig sok szél fujt azóta, és elfujta, eltörölte piczi lábainak nyomait, s így hát nem mondhatjuk el most már, mikor történt ezen história.

A magány lakója.

Ott, hol vidáman zengedez
A fűrge kis madár;
Ott, hol a csermely csörgedez,
S mosolyg a napsugár;

Hol enyhe szellők lejtének
Vigan a tájon át;
Hol a virágon gyöngy rezeg,
És minden lel hazát:

Ott a magányban élem át
Napjaim csendesesen;
Téged, ki mindezt alkotád,
Dicsérve Istenem!

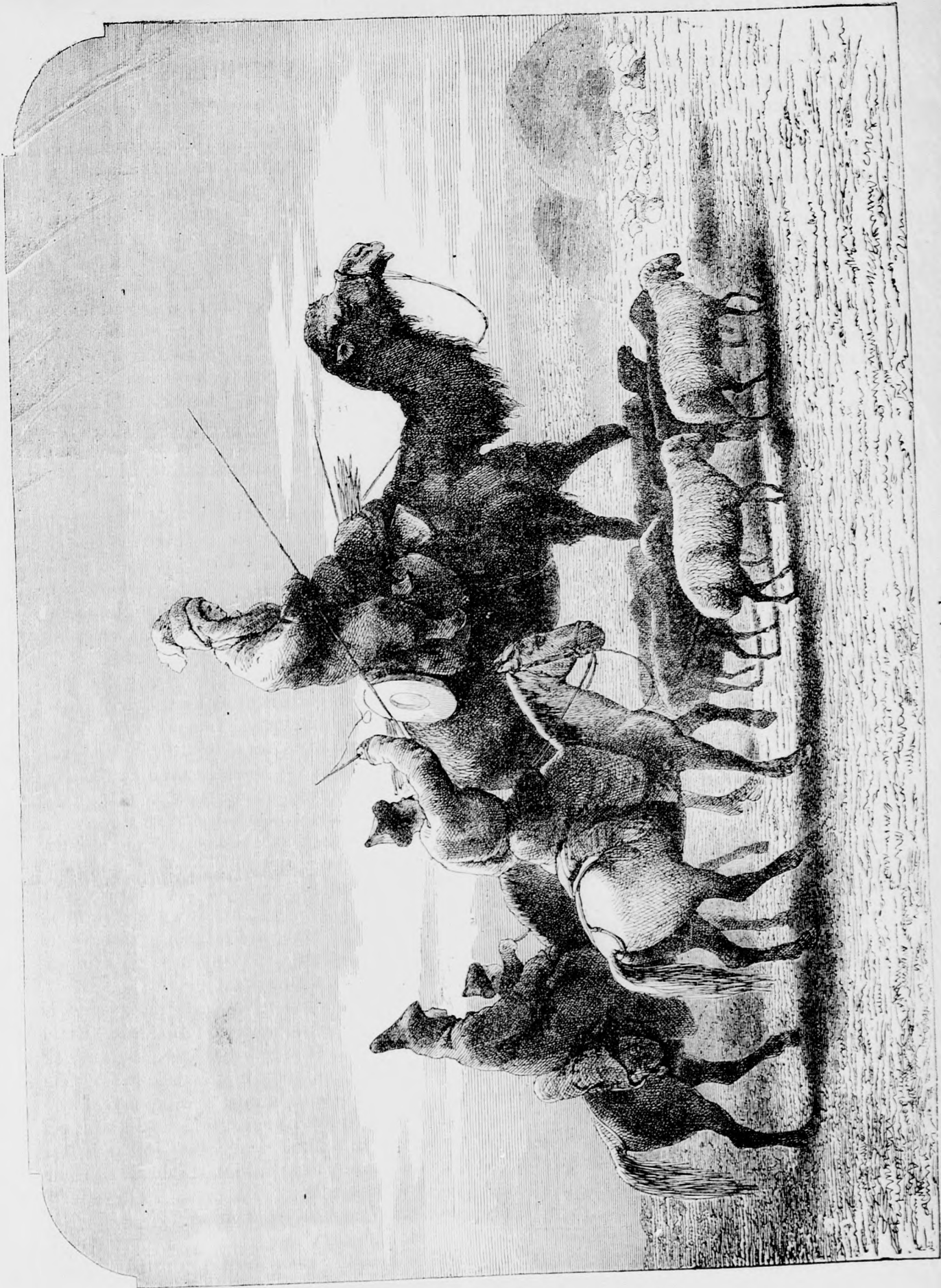
P. J.

A kirgizek.

(Képpel.)

Azon népek közt, melyeket Ázsiában az orosz hatalom előnyomulása elnyeléssel fenyeget, kiváló helyet foglalnak el a kirgizek. A föld, melyet laknak, vagy jobban mondva keresztül-kasul vándorolnak, roppant kiterjedésű, nem kevesebb mint 32,000 négyszög mértföldnyi pusztaság, mely a Volgától az Irtisig, s az Ural déli oldalától és a Tobol folyamtól az Alatau és Sirdarjaig nyulik. E nagy területnek egyik része sivár homokpuszta, a másik része pedig kövér füvel és buja, viruló növényzettel van fődve. Erdőt itt sehol sem látni, nagyobb folyamokat és tavakat is igen ritkán, s hegyek csak a határokon találhatók. Városok- és falvaknak csak romjaira akadhatni, s ezek arról tanuskodnak, hogy e földet valaha művelt nép laktá, mely szellemére nézve lényegesen különbözött a jelenleg itt élő törzsektől.

A nagy kirgiz puszta mai lakói arczulatjok- és testalkatuknál fogva a mongolfajhoz tartoznak, míg nyelvök rokonságban van a törökökével, s vallásukat illetőleg az izlam követői. E nép nagy, közép és kis csoportra (orda) oszlik, és számra több millióra rúg. Régebben a chinaiaknak vagy a khokandi khánnak voltak adófizetői. A nagy csoport, vagy orda, mely legszamosabb és legvitézebb, 1819-ben felmondta az engedelmességet Chinának, s ez idő óta az orosz czárt uralja; a más két orda szintén, és pedig több mint 100 év óta orosz védelem alatt él, de csak némileg tekinthetők valósággal orosz alattvalóknak, mert csaknem egészen függetlenül élnek, egyedül törzsfőnökeiknek engedelmességgel. Rablással összekötött kalandozásaik miatt nagyon alkalmatlanok az oroszoknak, s ezek kénytelenek voltak a határt apróerődökkel körülvenni. A nagy ordán kívül csak a kisebbik orda egy része, mely az Ural és Volga közt lakik, hódol az orosz hatalomnak, s ez némileg mivelve is van. A többiek mint baromtenyésztők és rablók, egyik helyről a

A kirgizek.

n az
l fe-
zek.
ndva
iter-
szög
ól az
obol
k. E
nok-
el és
rdöt
at és
ha-
knak
ta-
nép
esen

ezu-
gol-
ban
g az
s kis
öbb
ragy
i. A
sabb
nge-
rosz
és
elem
aló-
nem
örzs-
ssal
n al-
yte-
rül-
bbik
közt
né-
ba-
ól a

másikra vándorolnak sátraik-, tevéik-, juhaik-, lovaik- és szarvasmarháikkal, megőrizvén eredeti függetlenségüket.

A kirgiz durva erkölcsű, bizalmatlan, hűtlen s a legnagyobb mértékben hajlandó a tolvajságra; jó, természetes észszel bír, kalandvagyó, büszke, meglehetősen rest és a kényelmet szerető. Bár az erőszakoskodásra mindig készen vannak, még sem vérszomjasak; a vendégszeretet náluk is, mint a beduinoknál, nagyban divatozik, de azért megeshetik, hogy a kit ma tanyájokon szívesen fogadnak és megvendégelnek, holnap, midőn tova utazik, kirabolják.

Felosztatnak nemesekre és köznépre, vagy az ő kifejezésök szerint, „fehér és fekete csontokra“. Nemesek az ordák főnökei és a családfők.

A kis orda erkölsei és szokásai részint az Oroszországgal üzött kereskedés, részint a nyugati szomszédnépek befolyása következtében az utolsó évtizedekben lényegesen megjavultak. Különösen dicsérik a nőket jó szívök és háziasságuk miatt.

Mint hogy a kirgizek kizárólag baromtenyésztésből élnek, alig dolgoznak egyebet, mint nyájukat legeltetik és ápolják. Ha egy helyen a füvet lelegeltették, mindenestül felkerekednek s addig vándorolnak, míg ismét jó legelőre találhatnak. Életmódjuk tehát nem igen fáradtságos; időöltésből a pusztán fel s alá nyargalásznak, meglátogatják egymást, s bármely szomszéd sátrában letelepednek, hol ürühús, tea és pálinka mellett mesék és kalandok elbeszélésével mulatják magukat. A khán nagy gyűlésterme is ily bezállóul szolgál, hová a mulatni kívánók minden teketória nélkül beépnek. Ebédre a vendégeknek nagy fatálakban főtt és sült ürühúst tálalnak föl, mit minden evőszköz nélkül esznek meg. Éjjel az egész társaság juhbőrökön a földön alszik.

Képünk egy vándorlason lévő kirgiz-családot ábrázol, mely jó legelőt keresni indult; a tevé hordozza a sátorhoz való rudakat és egyéb részeket. A lovakat nem használják teherhordásra, hanem nyargalásra. Férfiak, nők, gyermekek — mind fölötté egyes lovasok.

A kis Heineke.

— Életrajz. —

Hitka gyermek az, kinek gyermekéveiből a szerető szülők ne tudnának egyikét jellemző vonást, egy-egy szép eseményt felmutatni; de oly gyermek, kinek életideje alig terjed többre négy évnél és mégis e rövid idő alatt képes volt annyi ismeretet szerezni, oly szép észtehetséget, lelki tulajdonokat mutatni, hogy korában csaknem egy földrész bámulattárgya volt, talán csak egy volt, és ez: *Heineke Henrik Keresztély*, kinek életrajzát itt veszi az olvasó.

Heineke született Lübeckben 1721. febr. 6-án. Atyja festő volt. Anyjának gyengélkedése miatt a kis gyermek Hildebrandt Zsófia nevű szoptató-dajkára bízott, ki azt híven ápolá egész életében.

A kis Heineke külsejére gyenge testű, de szép gyermek volt. E külszépsége tette őt kedvessé a többek közt egy, a háznál lakott Schöneich Keresztély nevű sziléziai nemes ember előtt, ki gyakran meglátogató a festőt és sokat foglalkozott a kis csecsemővel. Így történt, hogy egy decemberi napon, midőn Heineke még alig volt tíz-hónapos, a dajka ölében ülve, a szintén ott időző Schöneich észrevette, hogy a kemenczére rajzolt alakok egészen leköték a kis gyermek figyelmét. Odament hozzá s az alakokra mutatva, egyenkint megnevezé előtte azokat, mondván: ez itt macska, ez torony, ez bárány, ez egér, stb. A kis gyermeknek tetszett az oktatás, mi több, próbálta utángyogni a hallott szavakat. Másnap reggel a dajka csupa játékból kérde a kis gyermektől: hol a macska, hol a torony? stb. — és ime a kis gyermek picziny ujjával rámutatott a kérdéses tárgyra.

Schöneich bámulva hallotta és maga is tapasztalta Heineke éles felfogását. Ettől kezdve folyvást tanítá és oktatótá ezt, minek eredménye lőn, hogy egy-éves korában nem csak beszélni megtanult, hanem rövid szavakban el tudta mondani a Mózes öt könyvében leirt bibliai történeteket. Így haladt a kis tanítvány naponkint előbbre, s mikor 14 hónapos volt, tudta az ó- és új-szövetségi főbb eseményeket mind.

Ez idő alatt még mindig szopott, s csak akkor kezdték az asztalhoz ültetni s egyéb

eledelhez is szoktatni. Az asztalnál azonban nem annyira evett, mint tanult, minden egyes tál ételnél új meg új kérdéseket intézve az ebédlőkhöz. Mi ez? Miből van ez? Hol veszik ezt? Hogyan készítik? Mit készítenek még mást belőle? Ezek s ilyenek valának a korán fejlődő gyermek kérdései.

Ezalatt bár lassan, de testben is fejlődött s meglehetősen egészséges volt egész két-éves koráig. Ekkor megbetegedett s mintegy nyolc hétig súlyos beteg volt. Betegségéből felgyógyulva, ismét tanulni vágyott. Schöneich ekkor a világtörténelemben kezdé oktatni, miben oly gyorsan haladt, hogy harmadfél-éves korában jól tudta az ókori népek történetét s az ebből vett kérdésekre biztos feleletet adott. Majd Dánia történelmét tanulá meg, földrajzi ismeretekkel egybekötve, s ezt annyira sajátjává tévé, hogy a térképen minden nevezetesebb helyet azonnal meg tudott mutatni.

Ez idő alatt a latin nyelvből is naponként mintegy 150 könnyű szót tanult s dajkájától az alsónémetországi német beszédmodot elsajátítá. Még ezen kívül a boncztanból is megtanult annyit, hogy pontosan elő tudta adni az emberi test alkatrészeit, — és mindent az abc ismerete nélkül.

Három év elteltével igen nagy kedvvel tanulta az akkor élő uralkodók, valamint az európai egyes országok történetét. Tanítója ekkor az írást is megpróbálta tanítani, mi azonban ujjainak gyengesége miatt nehezen ment; annál jobban haladt a számolásban. Nem csak az egyszeregyedet tudta, de fejből összeadni, kivonni, szorozni és elosztani is csakhamar megtanult.

Ekkor ismét nagy betegségbe esett, miből kigyógyult ugyan, de az annyira megtöré a különben is gyenge testet, hogy alig tudott lábán állni és járni. Ekkor már nagy híre volt a csodagyermeknek s messziről jöttek meglátására, mi a szülőknek és tanítójának igen hizelgett. Ez és az orvosok tanácsa arra bírta a szülőket, hogy gyermeküket felüdülés és egyszersmind magamutogatás végett utazni engedjék. A választást Heinekére bízták, s ez Kopenhágát választá. Mikor anyja a tengeri utazás fölötti aggodalmát kifejezné, így szólt a kis bölcs: „Hát nem engedett-e szabad választást anyám, és az Isten nem ura-e a tergernek?“

Ez utazás képezi Heinke életének fénypontját. Az elindulás 1724. júl. 20-án történt, anyja, dajkája és Schöneich kíséretében. Alig érkeztek meg Kopenhágába, híre futott a csoda-gyermeknek és számosan siettek meglátására, sőt a királyi udvarban is látni ohajtják a kis tudóst.

El is vitték őt Fridrik királyhoz, hol réá már az egész udvar várakozott. Heinke bár gyengélkedett, mégis örömmel hagyta magát a királyi palotába vitetni. Ide érve, midőn a királyt meglátá, hozzá ment s így szólt tiszta francia nyelven: „Engedje meg, felség, hogy ruhájának szélét megcsókolhassam.“

Ekkor dajkája által egy székbe ültetvén, a király több kérdést intézett hozzá, mikre bátran és okosan felelt. Majd a király egy rendjelt adván kezébe, kérdé, hogy mi az? mire a gyermek felelé: „Ez az elefántrend érdemjele, felség, gyémántba foglalva.“ Majd a gyémántot nézgetve, felszólt: „A drágakövek becsesek, de a királyok élete még becsesebb.“

Ezután tanítója által a világtörténelemből, majd a boncztanból, majd a dán uralkodók történetéből kérdezvén, pontos és okos feleleteket adott. Közben-közben fáradtnak és szomjasnak nyilvánítván magát, ilyenkor pihenni engedték s vizet adtak neki. A király ezután a földrajzból kérdezé, egy térképet tétetvén elébe. Nem sok kedve volt már ekkor a kis fiúnak, de miután Schöneich zsebéből fából készített katonákat vett elő, hogy azokkal játszszék, ismét megjött kedve, s a katonákat sorba állítván, utnak indítá a térképen, minden egyes országot, folyót, várost megnevezve, mikén át katonáit vezeté. A hol dán birtokhoz ért, ott mindig felszólt: „Ez itt felséged birtoka, itt ennek és ennek a királynak uralkodása alatt ez és ez történt.“ Még néhány kérdésre a vallástudományból felelvén, miután megköszönte a király kegyét, szállására készült, mit teljesítenek is.

A következő napokon a királyi család többi tagjai vitették magukhoz, s mindenütt bámulva hallgaták őt. Majd kifáradván az önmaga-mutogatás alatt, hazájába készült, hová sok ajándékkal el is vitették.

Ezutáni tanulmányai közt legfőbb az írás és olvasás. Midőn negyedik évét be-

tölté, többször betegeskedett, mi annyira elgyengíté, hogy bár a legnagyobb gonddal ápolák, 1725. jun. 27-én bevégzé földi életét.

Utolsó napjaiban is oly kedves volt, szép tehetségének, Istenben való hitének annyi jeleit adá, hogy sokszor egy felnőtt embertől sem váránk többet. Utolsó napjaiban sokszor mondá latinul:

„Vita nostra fumus“, azaz: „A mi életünk olyan, mint a füst“, valamint ezt is: „Mors omni aetati communis“, vagyis: „a halál minden életkorral közös“.

Szenvedéseiben béketűrő volt s gyakran emlegeté azokat, kik szintén sokat szenvedtek, s minde nek fölött a Jézus Krisztust, ki legtöbbet szenvedett.

Utolsó szavai is bizalom- és hittel teljesek valának: „Uram, Jézus vedd magadhoz az én lelkemet.“

A kis halottat felöltöztették, babérkoszorúval díszítve tették a ravatalra, hol tizennégy napig volt kitéve, sokaktól meglátogatva és megsiratva. Végre jul. 10-én nagyszámu nép kíséretében a lü-

becki Katalin-templom sirboltjába tétetett, szüleitől, rokonaitól még sokáig gyászolva. Az ujságlapok még ezután is sokat emlegették a csoda-

gyermeket, és költök dalt irtak a kis Heineke emlékére.

K. L.

A majom, mint király.

(Képpel.)

Nagy volt a gyász az állatvilágban. A hatalmas király, az oroszslány,

meghalt, s miután gyermekei nem voltak, nagy zavarba jött az ország, vajjon kit választsszanak most királynak? — A macskafélék ugyan váltig mondták: ne választsszanak

senkit, legyen köztársaság, de a kutya-fajok leszavazták őket, és hosszú viták és tanácskozások után végre az ökorazon bölcs indítványt tette, hogy azt kell királynak választani, a kinek legjobban illik a kimult király koronája, mert hiszen úgy is az a fődolog, hogy a korona megálljon a

fején. — „Helyes, helyes! elfogadtatik!“ — kiáltott a róka, s utána az egész érdemes gyülekezet.

A majom mint király.

A hangya és a tüsök.

Most hát egymásután megpróbálták a koronát, de egyetlenegy fejre sem illet biz az, ennek szük, amannak bő volt, egyiknek agyari, másiknak hosszú fülei vagy szarvai miatt nem állt meg a fején. Végre a majmok követére, egy éktelen csimpanzera jött a sor. Majom urfi szépen meghajtotta magát, feltette a koronát fejére, két kezével tartván azt, s aztán ezerféle grimaszok és bohókás fordulatok közt belemászott. Ezen furfangos ötlet annyira megtetszett a gyülekezetnek, hogy azonnal kezdték őt mint királyt éljenezni, s volt aztán böngés, ordítás, rőfögés, nyávogás és vonítás, hogy szinte rengett tőle az egész környék. Róka ur volt az első, ki az új királynak hódolt, s ő mindjárt kinevezte őt miniszter-elnöknek.

Hanem a majomkirály uralkodása csak pünkösdi királyság volt ám, — az ország bölesei kis idő múlva belátták, milyen nagy hibát követtek el, s elismerték, hogy a vén Czirmos kandurnak igaza volt, midőn mondá:

— Bizony a királyi korona nem majom, hanem orosz lány fejére való.

A hangya és a tücsök.

(Képpel.)

— Jó napot, kedves szomszédasszony! — így köszönt be egy hideg februári reggelen Tücsök kisasszony a jómódu, takarékos Hangya asszonyhoz, kit épen éléskamrája ajtajában lelt.

— Jó napot, kisasszony! — felelé amaz; — ugyan hová indult ilyen könnyen öltözve ebben a zimankós időben?

— Hát biz' én csak idejöttem egy kis kérelemmel, kedves szomszédasszonyomhoz. Látom, mennyi eleség van kegyed kzmrájában felhalmozva, az enyém pedig ép olyan üres, mint a gyomrom, aztán meg semmi meleg gunyám sincs; — kérem szépen kölcsönözzön nekem csak annyi eleséget, hogy áprilisig megélhessek, — akkor ezer hálával visszaadom, még pedig kamatostul.

— Valóban? — De hát mondja csak, mit csinált ön az egész nyáron át, míg én a télire való eleséget gyűjtöttem?

— Mit csináltam? — Hát daloltam; nem hallotta szomszédasszony?

— Ugy! — Ha nyáron dalolt, most hát tánczoljon, kedves kisasszonykám, — úgy is farsang van!

Kis köszöntő.

Anyám nevenapján.

Vége lett a zordon télnek,
Hála Isten, vége lett;
Ámde nem az érzeménynak,
Mely hön karol tégedet.
Keblem hála-éreménye
Lángoló és végtelen;
Jó sorsban is, balsorsban is
Csak téged áld szüntelen.

Vagy ne áldjon!? megszünjék tán
Mint az üres buborék!?
Ha meg nem vert soha senkit:
Megverne engem az ég!
Hogyha hálát, hogyha áldást
Még neked se mondanék:
Akkor senki sincs a földön,
Kinek talán mondhatnék.

Avagy hol van az a jóság,
Az a forró buzgalom
S az a pihenni nem tudó
Irántami vonzalom,
Mely tiedet felülmulja!?
Sehol sem található:
Mint a harmat, oly tiszta az
S mint a nap oly ragyogó.
Ámde, mindazt elszámolni,
Mikkel nekem jót tevé,
Szükségtelen; mert hisz a tény
Nálam zengőbben beszél.
Orpheusnál is zengőbben,
Elbűvölvén e szívet:
Mely irántad nem lehet még
Jéghegyek közt sem hideg.

Hálát, köszönetet, áldást
Mondhat lelke, szám neked;
Vezérelje a kegyes ég
Boldogságban éltedet.
Kebled tiszta öröm, vigság
És békesség fogja át;
S tartson a legjobb egészség
Nálad örökös tanyát. Városy Mihály.

Tréfás kérdések.

- Kicsoda nem olvashat soha százig?
(A ki csak hármát tud olvasni.)
- Láttál-e már valaha fél disznófejet két szemmel?
(Láttam hát, — az én két szememmel.)
- Mikor szeretitek legjobban az apró almát?
(Ha nagy nincs.)
- Mikor van a molnár fej nélkül a malomban?
(Ha az ablakon kidugja fejét.)
- Mi hasonlít legjobban egy keményre főtt tojás feléhez?
(A másik fele.)
- Hová megy a csikó, ha egy-éves lesz?
(A második évre.)
- „Nevetni akarunk!“ — Ird fel azt nekem három betűvel.
(Az.)
- Tizből kivonunk tizet, marad tiz. Hogyan lehet az?
(Tizet le a két keztyűt, s marad tiz újfad.)

Krónika.

— **Iszonyu vasuti szerencsétlenség** történt e hó 6-án a főváros mellett. Az osztrák államvaspálya vegyesvonata, mely Czeglédről jött, összesen a mozdonyhoz csatolt 8 waggonból állott. Az első waggon belsejében juhok voltak, a következő négyben Szatmárról hazafelé utazó krajnai munkások, a többiekben áruszállítmányok az utolsó coupéig, melyben néhány tiszt és vasuti hivatalnok utazott. Déli 11 órakor, már majdnem ezélt érve a pesti indóház előtt, a városliget háta mögött pár száz lépéssel innen a Herminakápolnán, történt a baleset. Az egyik sín-pár föl volt szedve, mivel új, aczélsínü vágányt szándékoztak oda lerakni, s e munka még befejezetlen volt; a vonatnak ez alkalommal a másik vágányon kellett volna beérkeznie, azon vágányon, melyen rendszerint az elindulás történik a pesti indóházból. De a menetire felügyelőség valamelyik közegének, vagy az őrnök vagy a jelzőnek hibája miatt a vonat a váltón egyenesen haladt tovább Kőbányától a rendesen beérkezésre használt vágányon, — utána ez el-tartott. A mint a bevégetlen utra zökkent le a sinek fogytával a mozdony, nagyot ugorva és rémitő robajjal furódott a töltés kavicszatába, maga alá gyürvén az első waggont, mely teli volt

juhokkal, azt apró forgácsokká morzsolván. Az összeütközés a hirtelen megálló mozdonyval oly rendkívül heves és erős volt, hogy 4 waggon izzépporrá tört, a többi pedig többé-kevésbé tetemesen összezuzódott, csak a vonat végéhez csatolt coupé utasai nem szenvedtek nagyobb bántódást. Ugy tornyosult egymás fölé az éktelen rom, a melyből kihangzó jajveszélés a bekövetkezett zavarral együtt leirhatatlan. A mozdonyvezető a mint a gép a homokba furódott, bámulatos lélek-jelenléttel kiugrott a mozdonyból. A fűtőt a mozdonyra hengergett széntartó (tender) a szó szoros értelmében laposra szoritá, míg a kiömlött gőz és hulló tűz torzára égeté. Az áldozatok számára nézve eltérők az adatok. Hivatalosan 23 halottat, 9 súlyos és 14 kevésbé sebesültet jelentettek be délután, de biztosan értesültünk, hogy estve 30—40 közt volt a halottak száma, s a sebesülteké szintén, kiknek legnagyobb részét a Rókus-kórházba szállították, néhányat magánápolás alá. A betegek a zuzáson kívül a leforrázás sebével borítvák, a mit a kazán kiömlött gőze okozott. A szerencsétlen munkások mindegyikénél nagyobb mennyiségű pénzt találtak, melyet mint megtakarított keresményt haza akartak vinni. Az oda veszett juhok száma mintegy 50. A nyomozás és vizsgálat erélyesen folyik a vasuti felügyelőség elnökele alatt, s kívánjuk, hogy az a legszigorubb és legigazságosabb legyen.

— **A bécsi világiállítás** máj. 1-jén megnyitotta. Ez ünnepélyről egy tudósító így ír: Az éjszaka hatalmas szélvész dühöngött, reggel a Wieden külvárosban tűz támadt; 8 $\frac{1}{2}$ órakor pedig igen sűrűn kezdett esni. A kezdet tehát hem volt jó. Már 9 után kezdtek gyalog, lóvonatu-vasuton, magán és bérkocsikban száguldozni a tömegek a Prater felé — daczolva széllel, esővel. Mindenféle kanyarulatok után 3 $\frac{1}{4}$ 11-felé megérkezett az én kocsim is a nyugati bejárat előtt. En és utitársam a „Petersburskija Wjedomosti“ levelevője átjárván a féligmeddig az ünnepély kedvéért elkészült nyugoti hosszarsarnokot, beértünk a nagy köröndbe (Rotunde). A körülbelül 12—15,000-re menő közönség — magában a köröndben, a köresarnokok és a felső gallerián igen kényelmesen elfért. A rend nem volt sehol sem háboritva, mindenki eljuthatott akadály nélkül kelyére. A nagy körönd közepén az óriási szökőkut még nem levén kész — igen izlésesen kertté és bokoresoporttá lett átváltoztatva. A királyi pár és vendégek számára készült emelvény is a rögtönzés jellegét viselé magán. Háromnegyed tizenkettő felé megszólamlott a zene- és énekkar, melyek a „Haydn-féle“ hymnust adák elő, e hangok mellett vonult be a diszmenet. Elül őfelsége a király és Erzsébet királyné, — utána a porosz koronaherceg nejével; továbbá az angol trónörökös stb. Miután a király az emelvényre lépett, a királyné és a magas vendégek helyet foglalának, Karoly Lajos főherceg, a kiállítás pártfogója,

oda lépett a trón elé és a fejedelemhez beszédet intézett, melyre ő felsége válaszolt. Szavai után harsány „Hoch és Vivát“ „Eljenekkel“ vegyítve hangzott, azután Auersperg herczeg miniszterelnök a kormány, és dr. Felder polgármester a főváros nevében szólottak. A beszédek után a nagy zenekar és a nagyszámu énekkar Händel „Diadal-énekét“ éneklék, melyhez Weilen alkalmoszerű verset írt. Ezután az egész díszmenet a királyi párral élén bejárta a nyugati és keleti hosszesernokot, s ezzel az ünnepély be lön fejezve.

— **Honvédszászló szentelés.** Fogarason ápr. hó 20-án ment végbe a medgyes-fogarasi 22. honvédszászlóalj új lobogójának ünnepélyes fölszentelése. Az ünnepély előestéjén Fogarasra érkeztek a zászlóanya, gr. Bethlen Gáborné, és Gráf honvédtábornok, kiknek tiszteletére este fáklyásmenet rendeztetett. A zászlószentelés másnap, vasárnap 10 órakor tartatott meg a vásártéren e czélra elkészített helyen. A magyar beszédet Pánczél Károly h. k. lelkész, a német és román beszédek Ábrahám Fr. ág. h. lelkész és Miku J. g. kath. érseki helyettes tartották. A tábori istentisztelet alatt, melyet Weber Béla nagyszombati apát végzett, a Brassóból ez alkalommal odaérkezett katonai zenekar működött. Weber magyar felavató beszéde után fölszenteltetett a zászló, melynek értékes szalagja e jelmondatot mutatja: „A hazáért harcolni erény, meghalni dicsőség.“

— **Győrmegeye és város a magyar orvosok és természettudósok ez évben Győrött tartandó nagygyűlése alkalmára kiállítást rendez, mely a megye és város minden természettudományi érdekekkel bíró kincseit, s a régiségi és művészeti tárgyakat fogja tartalmazni.** Az e czélból alakult központi bizottság kiállítási osztálya serényen működik feladatán.

— **A magyarországi műemlékek ideiglenes bizottsága a visegrádi várnak még épebb állapotban levő egyes részeit restaurálni óhajtván, ez évben az öreg torony stilszerű kiépítéséhez kíván kezdeni, s az erre megkívántató költségek engedélyezéseért kérelmét a közoktatási miniszterhez már benyújtotta.** Ha sikerül e történelmi nevezetességű romvárat egyes részeiben kiépíteni, nemcsak az alatta a Dunán elmenő utazóknak fog az kellemes látványul szolgálni, de főleg a főváros lakói nyerne benne élvezetes és tanulságos mulatóhelyet!

— **A közkiállítás számára az ápril 14-étől 20-ig terjedő héten 1184 kocsin 78,985 mázsa kiállítási tárgy érkezett Bécsbe: és pedig az osztrák tartományból 10,049 m., Magyarországból 7319 m., Németországból 20,461 m., Franciaországból 8769 m., stb. Amerikából 41 m., Japánból 200 m.** — A kiállítási helyen 16 távirdaállomás működik. — Tegnapelőtt Egyiptomból Trieszten át, a déli vasut négy kocsiján, buszonhat élő állat érkezett az egyiptomi alkirály gazdasági udvara számára. A gyűjteményben van 2 teve, 2 bival-

bika, 2 ökör, 2 tehén borjastul, 2 szamár, 3 kos, 6 birka és 5 kecske. Mindezen állatok, melyek 6 arabs felügyelő kíséretében érkeztek és nagyobb-részt Afrika belsejéből valók, — oly fajokhoz tartoznak, melyek eddig egy európai kiállításon sem voltak láthatók és tetemes értéket képviselnek.

— **A szultán kincse,** melyet a közkiállításra kiválogatott, Bécsbe 20 ládába bepakolva megérkezett s mintegy 25 millió forintra becsültetik, pedig a divatos ékszer, s az olyan, a mely csak drágasága miatt érdekes, otthon maradt, ellenben a történelmi vagy műbecsü darabok felkúldtek. Ezek közt van I. Selim gyémánt-fegyvere, Nadir sahnak Bagdad elfoglalásakor zsákmányul esett trónja 240 font tiszta aranyból, mogyorónyi gyöngyökkel diszítve. 20 szultán gyémántboglárjai, diszfegyverek, tegezeik, lószerszámaik, pipák, II. Osman arany asztali edénye, a chinai udvartól ajándékképen nyert igen szép porcellán-és kristálykészletek stb. Eholmi egy külön vas pavillonban nyolcz török őrizete alatt lesz kiállítva.

A nagyvilágból.

— **Földalatti folyó.** Illinois-ban (Amerikában) most legbözelebb érdekes és nevezetes felfedözést tettek. Egy bizonyos G. Z. Collinson ur Township Altonában kutat ásott tanyáján; midőn a kutatás 16 lábnyi mélységben jutott, a föld egyszerre eltűnt lábai alól s ő a vízbe esett, mely ottlent a mélységben folyt. A sebes ár azonnal magával ragadta őt s el is vitte volna, ha szerencséjére meg nem ragadja a lecsüggő kut-kötelet. Közlebbi vizsgálat azt mutatta, hogy a földalatti folyó igen sebes és mély. Nehéz, hosszú deszkák, melyeket beledobtak, azonnal eltűntek hullámaiban, ugyszintén a föld is, melyet kiástak volt s most ismét visszahánytak. Hasonlót tapasztaltak két másik, mintegy 1½ mértföldnyi távolságban ásott kutnál. A víz ott is hasonló erővel és ugyanazon irányban folyt.

— **A Niagara zuhatag ereje.** Kiszámították, hogy a Niagara zuhatag erejével, ha vizerejét az ipar szolgálatára lehetne felhasználni, épen annyit lehetne dolgozni, mint a mennyit 11.363,365 lóval. Ama 41,017 vízi kerék, melyek az utolsó kimutatás szerint az Egyesült-Állmmokban malmok, gyárak, stb. hajtására szolgálnak, mindössze csak 1.130,416 lóerőt képvisel.

— **Ki fizeti meg a költséget?** Egy természet-tudós, ki kiválólag a legyeket választá buvárkodása és tanulmányozása tárgyaul, kiszámította: mennyibe kerül a legyek tartása egy nyáron át. Kísérletül bezárt 3000 legyet egy szobába, hol semmi más megebető nem volt, csak egy süveg czukor. Hat nap alatt eltűnt a czukor. E szerint, mondja a nagy tudós, egy egészséges légy 4 hét alatt felemészt 13 századrész font czukrot. Egy

nagy vendéglőben, folytatta a légybuvár, egy idény alatt megfordul körülbelül 13 millió légy (?), s minden légyre lehet számítani két ezüst garast élelemre; e szerint a vendéglősnek esupán a légytartásra egy nyáron át 87,000 tallért (130,500 ft.) kell számítania (?). Yajjon ki fizeti meg ezen rop-pant költséget? . . . .

— **Egy jövedelmező burnótszelence.** A világ-hirü zeneszerző, Karafa, ki azonban soha sem jött ki pénzével s nagy jövedelme daczára mindig adósságai voltak, fölötte jövedelmező burnótszelencével birt. Ezen szelencét Rothschild báró 30 év előtt névnapi ajándokul adta neki barátságá jeleül. Hanem alig mult el 24 óra, és Karafa már is eladta a szelencét azon ékszerárusnak, kitől véve volt, 1500 frankért. A következő évben Rothschild megint ugyanazon szelencét ajándékozta neki, és Karafa azt másnap ismét eladta 1500 frankért. Ezt így folytatták Roshschild haláláig, de aztán fiai is folytatták ezen üzletet az ajándékozott szelencével, mindaddig, míg a másik üzlettárs is oda ment, hol nem szükséges sem pénz, sem burnót . . . .

— **Ugató hivatalnok.** A párisi adóhivatalnál egy 150 frank havi fizetéssel díjazott hivatalnok van alkalmazva, kinek sajátos teendője abból áll, hogy hetenkint bejárja a várost, minden ház kapujába belép s hüen utánozza a kutyaugatást, mire a házbeli ebek nem mulasztanak el aztán mérgesen válaszolni, s különböző hangjok után az illető hivatalnok pontosan följegyzgeti létszámukat. Másnap aztán hivatalosan megvizsgálják a házat és felírják az ebeket s mint mondják, az adóhivatal ily módon számtalan visszaélés nyomába jött, — tudniillik sok tulajdonos eltagadta ebét, hogy a kutya-adó alól kibujhassanak.

Talányok.

- 1) — **Wolff Jankától.** —
1. 2. 5. Ha fáradt vagy ohajtod,
De csakhamar megunod. —
  1. 4. 3. Szép, ha összeillik. —
  4. 3. 1. 2. Felföldön is diszlik. —
  4. 3. Vízről, tüztől ha veszed
Sokszor megbánja telked;
De ha érezből képzeled,
Munkás kezében leled. —
  5. 4. 3. 2. Negyediknek ékét ha elvészed
Sokfélekép jóízűen eszed. —
  1. 4. 3. 2. Állatokban lenni mondog,
Bár szemmel azt nem láthatod. —
  4. 3. 2. Negyediknek ha eltűnik éke
Völegénynek a legdrágább éke. —
  - 1—5. Heves megye szép vidékén,
A Mátra regényes völgyén,
Ne mulaszd el fölkeresni
És áldásait élvezni.

— **Sz. P. Jánostól.** —

2)

S
W
,

— **Orosz T. és F.-től.** —

3)

pad
szék a szék

4) — **Grantner A.-tól.** —

Öt elseje fegyvere az egésznek,
Belöle sok csecsebecsét készítenek.
Három végsőjét az ember használja
Fegyverül és élte fentartására.
Hét betüből áll az egész s vad neve,
Gazdag benne Marmarosnak erdeje.

5)

Két részre osztja hazánk,
De azért nem pártszellem,
De inkább egy áldásdus,
Bár közönséges elem.
Vég előtti betűjét
Hogyha megkettőzteted,
Télen, ha hideg szobád,
Igen nagy hasznát veszed.

Számtani feladvány.

6) — **Policzer Józseftől.** —

Egy atya 20 feladatot adott föl fiának, azon föltétel mellett, hogy minden jóért kap tőle 10 krt, minden rosszért pedig a fiu lesz köteles 5 krt fizetni atyjának. — Midőn a fiu a 20 feladatot elkészíté, kapott atyjától 80 krt.

Kérdés: hány jó és hány rossz feladatot készített a fiu?

Megfejtési határidő **juniushó 20-dika.**

TARTALOM.

A szegény leány. Elbeszélés. — Az alföld. Vers. (Képpel.) — Falada. Mese. (Két képpel.) — A magány lakója. Vers. — A kirgizek. (Képpel.) — A kis Heineke. Életrajz. — A majom, mint király. (Képpel.) — A hangya és a tücsök. (Képpel.) — Kis köszöntő. Anyám nevenapján. — Tréfás kérdések. — Krónika. — A nagyvilágból. — Talányok.

Figyelmeztetés. A szerkesztőség számára küldendő levelek ekkép ezimezendők: **A „Kis Vasárnapi Ujság“ szerkesztőségének. Pest, egyetem-utca 4. sz.**

Felelős szerkesztő **K. Beniczky Irma.**

 Ápril 1-től kezdve teljes számu példányok meg folyvást kaphatók.

Kiadja és nyomatja: **Franklin-társulat, magyar irodalmi intézet és könyvnyomda. Budapesten (egyetem-utca 4. sz.)**